

Nasi Mistrzowie/Our Masters

Profesor Olgierd Czerner (1929–2020)

Professor Olgierd Czerner (1929–2020)

Z głębokim smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci Profesora Olgierda Czernera, naszego cenionego wykładowcy oddanego sprawie ochrony dziedzictwa architektonicznego. W ciągu długiego 90-letniego życia Profesor współpracował z wieloma osobami i przez cały czas w sposób aktywny zajmował się zabytkami Śląska. Łączył zawód architekta z pracą naukową, specjalizując się w historii architektury, konserwacji zabytków architektury i urbanistyki oraz muzeografii.

Olgierd Władysław Czerner urodził się 15 kwietnia 1929 r. w Świętochłowicach. Studiował tuż po wojnie (od 1947 do 1952) na Politechnice Wrocławskiej, m.in. razem z Marianem Barskim, Tadeuszem Zipserem, Zenonem Prętczyńskim. Jego nauczycielami byli m.in. Tadeusz Andrzej Broniewski, Bohdan Guerquin, Tadeusz Wróbel, Tadeusz Brzoza, Dobrosław Czajka, Kazimierz Maślankiewicz. Pracę na Politechnice podjął w 1951, równocześnie w latach 1955–1965 był konserwatorem zabytków Wrocławia. W tym czasie (1960) obronił swą pracę doktorską. Odbył staż w International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (ICCROM) w Rzymie w 1968 i w USA w 1978 r. Habilitował się w 1969, tytuł profesora uzyskał w 1977 r. Od roku 1978 do 1990 był członkiem Komitetu Architektury i Urbanistyki PAN, w latach 80. był wiceprzewodniczącym Społecznego Komitetu Odbudowy Panoramy Raclawickiej.

Od początku swej pracy prof. Czerner był filarem International Council on Monuments and Sites (ICOMOS). Uczestniczył w jego kongresie założycielskim w 1965 r., a w latach 1990–1993 był wiceprezesem organizacji. W latach 1985–1993 z kolei przewodniczył Polskiemu Komitetowi Narodowemu ICOMOS. Olgierd Czerner był także współautorem Karty Waszyngtońskiej (Karty Miast Historycznych) z 1987 r. W latach 90. XX w. wiele czasu poświęcił organizacji międzynarodowej konferencji UNESCO o „Sztuce cmentarnej”. Dwukrotnie otrzymał

With a feeling of great sorrow, we received the sad news of the death of Professor Olgierd Czerner, our valued lecturer dedicated to the protection of architectural heritage. During his long 90-year life, the Professor collaborated with many people and he was actively involved in the scientific work on monuments of Silesia. He combined the profession of an architect with research activities, specializing in the history of architecture, conservation of architectural monuments and urban planning as well as museography.

Olgierd Władysław Czerner was born on April 15, 1929 in Świętochłowice. He studied in the post-war conditions (from 1947 to 1952) at Wrocław University of Science and Technology, together with, inter alia, Marian Barski, Tadeusz Zipser, and Zenon Prętczyński. Among his teachers were Tadeusz Andrzej Broniewski, Bohdan Guerquin, Tadeusz Wróbel, Tadeusz Brzoza, Dobrosław Czajka, and Kazimierz Maślankiewicz. He started working at Wrocław University of Science and Technology in 1951 and in the years 1955–1965 he was a conservator of monuments in Wrocław. During that time (1960), he defended his doctoral dissertation. He completed an internship at the International Center for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (ICCROM) in Rome in 1968 and in the USA in 1978. He defended his habilitation thesis in 1969 and obtained the title of professor in 1977. From 1978 to 1990 he was a member of the Architecture and Town Planning Committee PAN and in the 1980s he was the vice-chairman of the Social Committee for the Reconstruction of the Panorama of the Battle of Raclawice.

From the beginning of his work, Professor Czerner was a pillar of the International Council on Monuments and Sites (ICOMOS). He participated in its founding congress in 1965 and in the years 1990–1993 he was the vice-president of the organization. In the years 1985–1993 he chaired the Polish National Committee of the ICOMOS.

Il. 2. Profesor O. Czerner podczas jubileuszowych uroczystości w Muzeum Architektury we Wrocławiu (15 kwietnia 2019) (fot. K. Nowak)

Fig. 2. Professor O. Czerner during the jubilee celebrations at the Museum of Architecture in Wrocław (April 15th, 2019) (photo by K. Nowak)

nagrodę I stopnia Ministra Kultury w dziedzinie ochrony zabytków, był honorowym członkiem Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków i laureatem Nagrody im. Jana Zachwatowicza (2005). Do bez wątpienia jednych z największych sukcesów zawodowych Profesora zaliczyć należy utworzenie w 1965 r. we Wrocławiu Muzeum Architektury, którego był wieloletnim (do 1999) dyrektorem, ekspozycja we Wrocławiu Panoramy Raławickiej J. Styki, W. Kossaka i in., restauracja wielu wspaniałych zabytków Dolnego Śląska i nie tylko [1]–[4].

Najważniejsze badania i realizacje projektowe Profesora:

- krypta w kościele NMP we Wrocławiu, tamże anastyloza lektorium i chóru zakonnego,
- projekty wykonawcze trzech ekspozycji stałych w Muzeum Architektury, tamże kilkadziesiąt wystaw czasowych i wystaw zagranicznych w Zjednoczonym Królestwie, Francji, RFN, Hiszpanii, Czechosłowacji, ZSRR, Finlandii, Holandii, Australii i na Biennale Architektury w Wenecji w 1996,
- projekt (częściowo ze S. Radomskim) i restauracja kolegiaty w Głogowie od 1986,
- nadzór państwowy na restauracją Panoramy Raławickiej i budowanego dla niej pawilonu,
- nadzór konserwatorski nad odbudową kilku gotyckich kościołów Wrocławia, barokowego budynku Wydziału Filologicznego, letniego Pałacu Biskupiego, ciągów kamienic przy ul. Białoskórniczej i Łaciarskiej, zamku w Wojnowicach,
- badania kościoła parafialnego w Paczkowie, zamku Bolkowie i na Chojniku, Małych Jatek we Wrocławiu,

Olgierd Czerner was also a co-author of the 1987 Washington Charter (Charter of Historic Cities). In the 1990s, he devoted a lot of his time to the organization of the international UNESCO conference on “Cemetery Art”. He was twice awarded first degree prize of the Minister of Culture in the field of monument protection. He was an honorary member of the Monument Conservators Association and the laureate of Jan Zachwatowicz Prize (2005). Undoubtedly, one of the Professor’s greatest successes was the establishment of the Museum of Architecture in Wrocław in 1965, of which he was the director for many years (until 1999) – the exhibition of the Panorama of the Battle of Raławice by J. Styka, W. Kossak and others in Wrocław as well as restoration of many magnificent monuments of Lower Silesia and many others [1]–[4].

The most important research and project implementations of the Professor:

- The crypt in Blessed Virgin Mary Church in Wrocław, including anastylosis of the rood screen and the monastic choir,
- Executive projects of three permanent exhibitions at the Museum of Architecture, including several dozen temporary exhibitions and foreign exhibitions in the United Kingdom, France, Germany, Spain, Czechoslovakia, the USSR, Finland, the Netherlands, Australia and at the Architecture Biennale in Venice in 1996,
- project (partly with S. Radomski) and restoration of the collegiate church in Głogów from 1986,
- state supervision over the restoration of the Panorama of the Battle of Raławice and the pavilion, which was built for it,
- conservation supervision over the reconstruction of several Gothic churches in Wrocław, the baroque building of the Faculty of Philology, the summer Bishop’s Palace, and tenement houses in Białoskórnicza and Łaciarska Streets, the castle in Wojnowice,
- research on the parish church in Paczków, Bolków castle and in Chojnik, Małe Jatki in Wrocław, Romanesque church of Blessed Virgin Mary in Wrocław, rood screen there, collegiate church in Głogów (together with Rafał Czerner), castles with wedge towers in the Czech Republic, Austria, Germany and France.

Selected publications of the Professor:

- *Bolków i Świny* [Bolków and Świny], Ossolineum, Wrocław 1960 [with J. Rozpędowski],
- *Zamek w Bolkowie* [Castle in Bolków], Wrocław 1963,
- *Wrocław, krajobraz i architektura* [Wrocław, cityscape and architecture], Arkady, Warszawa 1976,
- *Rynek wrocławski* [The Market Square in Wrocław], Ossolineum, Wrocław 1976,
- *Rynek wrocławski* [The Market Square in Wrocław], Arkady, Warszawa 1977,
- *Wrocław z lotu ptaka* [Wrocław from a bird’s eye view], Ossolineum, Wrocław 1977 [album part by T. Drankowski], [reissues in 1985 and 1993],
- *Avant-garde Polonaise, Awangarda polska, The Polish Avant-garde*, Interpress–Moniteur, Warszawa–Paryż 1981 [with H. Listowski],

Il. 1. Profesor O. Czerner w czasie uroczystości odsłonięcia tablicy pamiątkowej poświęconej Profesorowi E. Małachowiczowi (3 lipca 2019 r.)
(fot. A. Zgraja)

Fig. 1. Professor O. Czerner during the ceremony of the unveiling of a commemorative plaque dedicated to Professor E. Małachowicz on July 3, 2019
(photo by A. Zgraja)

romańskiego kościoła NMP we Wrocławiu, tamże lektorium, kolegiaty w Głogowie (wspólnie z Rafałem Czernerem), zamków z wieżami klinowymi w Czechach, Austrii, Niemczech i Francji.

Wybrane publikacje Profesora:

- *Bolków i Świny*, Ossolineum, Wrocław 1960 [wspólnie z J. Rozpędowskim],
- *Zamek w Bolkowie*, Wrocław 1963,
- *Wrocław, krajobraz i architektura*, Arkady, Warszawa 1976,
- *Rynek wrocławski*, Ossolineum, Wrocław 1976,
- *Rynek wrocławski*, Arkady, Warszawa 1977,
- *Wrocław z lotu ptaka*, Ossolineum, Wrocław 1977 [część albumowa T. Drankowskiego], [wznowienia 1985, 1993],
- *Avant-garde Polonaise, Awangarda polska, The Polish Avant-garde*, Interpress–Moniteur, Warszawa–Paryż 1981 [z H. Listowskim],
- *Wrocław na dawnej rycinie*, Ossolineum, Wrocław 1989,
- *East European Modernism*, Rizzoli, New York 1996 [współautor],
- *Dictionnaire de L'Architecture du XX siècle*, Hazan, Paris 1996 [polskie hasła],
- *Lwów na dawnej rycinie i planie*, Ossolineum, Wrocław 1997,
- *Architektury istnienie i zachowanie – z szuflady Profesora*, Muzeum Architektury, Wrocław 2004,
- *Znalazłem tylko dwa kręgi. O starszej fazie budowy gotyckiego kościoła Najświętszej Marii Panny na Piasku we Wrocławiu*, [w:] E. Różycka-Rozpędowska, M. Chorowska (red.), *Nie tylko zamki. Szkice ofiarowane prof. Jerzemu Rozpędowskiemu w siedemdziesiątą piątą rocznicę urodzin*, Oficyna Wydawnicza PWr, Wrocław 2005, s. 273–278,

- *Wrocław na dawnej rycinie* [Wrocław in the old graving], Ossolineum, Wrocław 1989,
- *East European Modernism*, Rizzoli, New York 1996 [co-author],
- *Dictionnaire de L'Architecture du XX siècle*, Hazan, Paris 1996 [Polish entries],
- *Lwów na dawnej rycinie i planie* [Lviv in the old graving and plan], Ossolineum, Wrocław 1997,
- *Architektury istnienie i zachowanie – z szuflady Profesora* [Existence and behavior of Architecture – from the Professor's drawer], Muzeum Architektury, Wrocław 2004,
- *Znalazłem tylko dwa kręgi. O starszej fazie budowy gotyckiego kościoła Najświętszej Marii Panny na Piasku we Wrocławiu* [I only found two circles. About the older phase of construction of Blessed Virgin Mary Gothic Church on Piasek Island in Wrocław], [in:] E. Różycka-Rozpędowska, M. Chorowska (ed.), *Nie tylko zamki. Szkice ofiarowane prof. Jerzemu Rozpędowskiemu w siedemdziesiątą piątą rocznicę urodzin*, Oficyna Wydawnicza PWr, Wrocław 2005, pp. 273–278,
- *Działalność międzynarodowa na rzecz wspólnoty konserwatorskiej* [International activity for the conservation community], [in:] J. Jasieńko (red.), *Polskie konserwacje poza granicami Rzeczypospolitej*, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki 5–6 października 2006, Dolnośląskie Wydawnictwo Edukacyjne, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Wrocław–Warszawa 2006, pp. 191–193,
- *Dwadzieścia lat konserwacji kolegiaty na Ostrowie Tumskim w Głogowie* [Twenty years of conservation of the collegiate church in Ostrów Tumski in Głogów], [in:] *Kolegiata głogowska – historia i przyszłość*, Towarzystwo Ziemi Głogowskiej, Głogów 2006, pp. 33–39,
- *Zabytki światowe na Światowej Liście Dziedzictwa Kulturowego* [World monuments on the World Cultural

- *Działalność międzynarodowa na rzecz wspólnoty konserwatorskiej*, [w:] J. Jasieńko (red.), *Polskie konserwacje poza granicami Rzeczypospolitej*, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki 5–6 października 2006, Dolnośląskie Wydawnictwo Edukacyjne, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Wrocław–Warszawa 2006, s. 191–193,

- *Dwadzieścia lat konserwacji kolegiaty na Ostrowie Tumskim w Głogowie*, [w:] *Kolegiata głogowska – historia i przyszłość*, Towarzystwo Ziemi Głogowskiej, Głogów 2006, s. 33–39,

- *Zabytki światowe na Światowej Liście Dziedzictwa Kulturowego*, [w:] S. Beres, U. Glensk (red.), *Salon III Rzeczypospolitej, czyli spotkania w Salonie prof. Józefa Dudka*, t. 2, Oficyna Wydawnicza Atut, Wrocław 2008, s. 496–511,

- *Spełnione i niespełnione zamierzenia przy Kolegiacie Głogowskiej*, [w:] B. Czechowicz, M. Konopnicka (red.), *Glogovia Maior. Wielki Głogów między blaskiem dziejów i cieniem ruin*, UM Głogów, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Głogów–Zielona Góra 2010, s. 407–418,

- *Odbudowa miasta po II wojnie światowej*, [w:] R. Eysymontt i wsp. (red.), *Leksykon architektury Wrocławia*, Via Nova, Wrocław 2011, s. 129–134,

- *Mój wiek XX: 1900–1970*, t. 1, 2, Muzeum Architektury we Wrocławiu, Wrocław 2016–2017,

- *Jak mi się wydaje, że było (w latach 1945–1965)*, [w:] A. Drapella-Hermansdorfer i wsp. (red.), *Krajobrazy Europy – krajobraz Wrocławia jako dzieło*, Oficyna Wydawnicza PWr, Wrocław 2019, s. 9–19.

Profesor Olgierd Czerner zmarł 6 listopada 2020 r. Rok wcześniej, 15 kwietnia 2019 r. w Muzeum Architektury we Wrocławiu odbyła się konferencja pt.: „Odbudowa i konserwacja zabytków Wrocławia po 1945 roku” połączona z jubileuszem 90-lecia urodzin Profesora. Materiały z tej konferencji przygotowywane są do druku i będą pożegnaniem środowiska architektonicznego z wielce zasłużonym konserwatorem zabytków powojennego Wrocławia.

Redakcja

Heritage List], [in:] S. Beres, U. Glensk (eds.), *Salon III Rzeczypospolitej, czyli spotkania w Salonie prof. Józefa Dudka*, t. 2, Oficyna Wydawnicza Atut, Wrocław 2008, pp. 496–511,

- *Spełnione i niespełnione zamierzenia przy Kolegiacie Głogowskiej* [Fulfilled and unfulfilled plans at the Collegiate Church in Głogów], [in:] B. Czechowicz, M. Konopnicka (eds.), *Glogovia Maior. Wielki Głogów między blaskiem dziejów i cieniem ruin*, UM Głogów, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Głogów–Zielona Góra 2010, pp. 407–418,

- *Odbudowa miasta po II wojnie światowej* [Reconstruction of the city after World War II], [in:] R. Eysymontt et al. (eds.), *Leksykon architektury Wrocławia*, Via Nova, Wrocław 2011, pp. 129–134,

- *Mój wiek XX: 1900–1970* [My 20th century: 1900–1970], vol. 1, 2, Muzeum Architektury we Wrocławiu, Wrocław 2016–2017,

- *Jak mi się wydaje, że było (w latach 1945–1965)* [As I believe it was (in the years 1945–1965)], [in:] A. Drapella-Hermansdorfer et al. (eds.), *Krajobrazy Europy – krajobraz Wrocławia jako dzieło*, Oficyna Wydawnicza PWr, Wrocław 2019, pp. 9–19.

Professor Olgierd Czerner died on November 6, 2020. A year earlier, on April 15, 2019, a conference entitled “Reconstruction and conservation of monuments in Wrocław after 1945” took place at the Museum of Architecture in Wrocław, which was combined with the 90th birthday of the Professor. The materials from this conference are prepared for printing and will constitute a farewell to the highly distinguished conservator of post-war Wrocław monuments by the architectural environment members.

Editors

Translated by
Bogusław Setkiewicz

Bibliografia/References

[1] Konopka M., *Curriculum vitae Olgierda Czernera*, [w:] M. Konopka (red.), *Vademecum konserwatora zabytków. 25 lat Konwencji ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego*, Polski Komitet Narodowy ICOMOS, Warszawa [1999], 5–7.

[2] Czerner Olgierd Władysław, [w:] J. Kapuścik (red.), *Współcześni uczeni polscy. Słownik biograficzny*, Ośrodek Przetwarzania Informacji, Warszawa 1998, 270.

[3] Czerner Olgierd Władysław, [w:] K. Pikoń (red.), *Złota księga nauki polskiej, w 100 rocznicę odzyskania niepodległości*, t. 1, Helion, Gliwice 2020, t. 1, 188.

[4] Kowaluk M., Komarzyńska E., Lewacki K., *65 lat Wrocławskiej Szkoły Architektury*, „Architectus” 2010, Suppl., 5–7.